

Leporannasta tuli taas Pirskeri

Nesteen työntekijäin entinen loma-alue, Pirskeri, on saanut aivan uuden ilmeen. Se on nyt laadukas, yksityisten omistajien lomakylä, jossa muutoksen jälkeenkin pyritään ylläpitämään vanhaa, hyvää yhteishenkeä. Välillä se oli Leporanta, mutta nyt se on taas Pirskeri. Muutoksen sai aikaan Hakevuori-yhtiön omistajana tunnettu yrittäjä Reijo Wuorio Askolasta, Pirskerin uusi isäntä.

Nesteen vanhaa saunaa Utviken-lahden suussa kutsuttiin Raaden saunaksi. Se on nyt poissa ja tilalle on tullut uusi korkeatasoinen rakennus samalla nimellä. Nuo upeat kalliot vaikuttivat alueen omistajan vaihdokseen. Kuva: Bebbe Nyberg

Aluksi Reijo Wuorio ei ollut yhtään innostunut alueen ostamisesta. Eikä ihme. Ensimmäisellä käynnillä välittäjän kanssa räntää satoi vaakatasossa. Tuuli puri ytimiin. Nesteen työntekijäin rakastama entinen lomakylä oli pahasti rempallaan. Wuorio sanoi välittäjälle, että tämä ei häntä kiinnosta.

Vaarlahdessa Utvikenin rannalla sijaitseva Pirskeri oli vaihtanut vuosien saatossa pari kertaa omistajaa, ja nimi muuttunut Leporannaksi. Omistajista viimeisin, porvoollainen Enston omistajasuku ei sukupolven vaihdon keskellä jaksanut enää panostaa paikkaan, vaikka sille oli hankittu toiminnan uudistamista varten uusi rakennuskaavakin. Siitä oli kaavailtu korkealuokkaista loma- ja kongressikeskusta, joka ei kuitenkaan toteutunut.

Jokin jäi mieltä vaivaamaan, sillä Wuorio tuli paikalle uudestaan pari päivää myöhemmin, yksin, kun aurinko paistoi. Hän tuli vielä toisenkin kerran. Sitten hän päätti ostaa alueen.

- Minä näin siinä potentiaalia, hän sanoo ykskantaan. Ja kun tivataan lisää niin:
- Kyllä se taisi olla nuo 30 asteen kallistuksessa olevat upeat rantakalliot, jotka saivat lopullisesti hetytymään, hän myöntää.

- Katso nyt noita hienoja sateenvarjomäntyjäkin, hän näyttää pienestä saunan ikkunasta rannalla näkyviä tuulen pieksimiä puita.

Wuorio teki ostotarjouksen. Ei kerro summaa, mutta sen, että Ensto pyysi 100 000 € lisää.

- Siitä tiesin, että kauppa syntyy, sanoo Wuorio.

Raaden ja Kekkonen sauna

Uusi sauna tulee Nesteen pääjohtaja Uolevi Raaden aikoinaan rakennuttaman rantasaunan tilalle. Pirskeri hankittiin Nesteen työntekijäin vapaa-ajan paikaksi vuonna 1967. Se oli Raaden silmäterä.

Wuorio esittelee innostuneena melkein valmista, upeaa, tummasävyistä, saunarakennusta. Näyttää hienoja Italias-ta hankittuja tummia laattoja, ja pronssiin sävytettyjä heloja. Talossa on myös koukustila ja kuntohuone. Kuistilta pääsee mereen uimaan. Lattiaan ulottuvista tuvan ikkunoista näkyy niin Utvikenin sisälahtea kuin, Söderskärin majakka, Onaksen ulappaa ja sisäsaaristoa.

Sauna on ainoa rakennus, jota saamme luvan kuvata, vaikka valmiita lomarakennuksia on jo 13. Muiden asukkaiden yksityisyydestä pidetään tiukkaa linjaa. Vanha

sauna oli myös alueen merkkipaikka. Uolevi Raade ja Urho Kekkonen kävivät siinä seurueineen usein saunomassa. Niinpä uuden saunan nimi onkin Raaden sauna, Wuorio kertoo. Sen seinälle on tulossa valokuva siitä vanhasta, muistorikkaasta, joka oli rakennettu veden päälle.

Yksi harvoista tiukoista väännoistä Porvoon kanssa liittyi juuri tähän. Porvoo olisi halunnut, että uusi sauna rakennetaan sekin veden päälle. Lopulta sovittiin, että paikka täytetään ja uusi tulee tukevalle maaperälle, vaikkakin samalle paikalle. Alkuperäinen sauna oli pahasti lahonnut vesikosketuksen vuoksi. Wuorio ei halunnut samaa kohtaloa omalle saunalleen.

Poikkeusluvalla

Edellisen omistajan poikkeuslupa alueen uudistamiseksi oli lomakeskukselle. Wuorio haki siihen käyttötarkoituksen muutoksen loma-asunnoille. Poikkeuslupa saatiin kahden vuoden ajaksi koko alueelle. Tiedossa oli, ettei sitä ehditä rakentaa valmiiksi niin nopeasti, joten jokaiselle talolle on haettu tarpeen mukaan sitten omat rakennusluvut.

Kauppakirjat Enston kanssa tehtiin 2017, poikkeuslupa saatiin 2019, ja sen jälkeen aloitettiin alueen suunnittelu,

jolla luotiin yleisilme. Siihen osallistui jo Enston hankkeessa mukana ollut arkkitehti, joka tiesi alueen vaatimukset. Näin päästiin valmiin pohjalta nopeasti alkuun.

Käytettävänä oli 1600 m² rakennus- alaa, joka jaettiin 14 lomarakennuksen kesken. Toisilla on 112 ja toisilla 120 m² kunkin tarpeen mukaan. Kahden uuden saunan rakennusneliöt ovat 130 m² ja 180 m². Määräalojen koko vaihtelee 3000 – 6000 m². Kaikki rakennukset ovat saunan tavoin tummanpuhuvia.

Mutta kukin ostaja sai valita haluamansa talonvalmistajan paketin. Valmiista rakennuksista puolet on Honkatalojen hirsitaloja, muut muiden talo- ja mökki- valmistajien taloja. Ensimmäinen määräosan kauppa tehtiin 8.4.2020, ja ensimmäinen talo oli valmis huhtikuussa 2021.

Haaveiden eläkepaikka

Ensimmäisenä kaupat tehnyt pariskunta oli itse asiassa sattunut purjehdusretkellään katsomaan juuri tätä niemeä. Ja haaveili tänne paikkaa eläkevuosiin. Tämä rakennushanke ei ollut silloin vielä edes ajatuksissa. He eivät olleet varmaankaan ainoita, jotka näin saivat haaveet toteutumaan. Lähes kaikki paikat on jo myyty. Korona vauhditti kauppaa, kun ulkomaanmatkailu lopahti ja Uusimaa oli sulussa. Nyt huhtikuun lopulla oltiin kahdelle rakennuspaikalle tuomassa alueen viimeiset talopaketit. Toisen niistä rakennuttaa Wuorio itse.

- Toinen myydään, ja toinen me pidämme, sanoo Reijo Wuorio.

Yhteistä kaikille rakennuspaikoille on, että ne ovat lähellä rantaa ja niistä on merinäköala. Tämä noin kymmenen hehtaarin alue on siis jaettu 16 määräosaan, jotka on myyty ostajille, hallinnanjakosopimuksin osana koko aluetta. Hintaan kuului valmiiksi rakennettu infrastruktuuri; sähköt, vesi- ja viemäri, laajakaista, tie tontille, katuvalot, tenniskenttä ja vene- laituri. Vanhat rakennukset on purettu, vain työmaakahvilaksi muutettu varasto ja vanha grillipaikka ovat jäljellä. Vanha tenniskenttä on kunnostettu lasten leikkikentäksi. Muitakin yhteisiin aktiviteetteihin tarkoitettuja rakenteita on tekeillä.

Ihan halpaa se ei ole ollut. Viime vuonna Emäsalon arvokkain kiinteistökauppa tehtiin Pirskerissä. Uusimaa-lehden julkaisemassa Maanmittauslaitoksen vuoden 2022 kiinteistökauppojen tilastossa Pirskeristä myytiin kaksi määräosaa, toinen valmiin talon kera 619 000 € hintaan ja toinen rakentamaton määräosa 469 000. Muunkin hintaisia kauppia alueelta on

tehty, koska määräosat ovat erikokoisia. Joissakin on sitä upeaa kalliota, mikä on nostanut hintaa.

Yhteisöllisyys

Jo Raaden aikana Pirskerin yhteishenki oli käsite. Samanlaista hyvää yhteishenkeä vaalitaan edelleen. Asukkailla on kanssakäymiseen nykytapaan oma some-ryhmä, jossa vaihdetaan ajatuksia, ja jonka kautta saa nopeasti apua kun tarvetta ilmenee. Vaikka sitten parin maitotölkin tuomiseen kaupalta, jos itseltä lipsahtaa unohtumaan. Nesteläisten vanha grillikatostokin palvelee samaa. Siellä on jo usein istuttu juttelemassa ja grillaamassa. Seudun naapureihin pidetään yhteyttä mm. Ukintien tiekunnan toiminnassa. Pirskerin edustaja on sen tiehoitokunnassa. Emäsalon kyläkauppaa pyritään suosimaan.

Aluetta hallinnoi Kiinteistö OY Pirskeri, jonka kokouksissa puidaan yhteisiä asioi-

ta virallisemmin. Osakkaita ovat kaikki määräosien omistajat. Pirskerin yhtiöjärjestykseen on kirjattu, että taloja ei saa kaupallisesti vuokrata. Tällä varmistetaan, että naapurit ovat tuttuja ja turvallisia.

Neste ja Uolevi Raade antoivat alueelle nimeksi Pirskeri ja sinne johtavan tien nimeksi Pirskerintie/Birsskärsvägen. Omistajavaihdosten jälkeen kiinteistön nimeksi muutettiin Leporanta. Mutta Wuorio päätti palauttaa alueelle sen perinteikkään nimen, Pirskeri, joka nyt siis on Kiinteistö Oy.

- Leporanta lähtee nyt täältä, täryttää Wuorio.

- Uusi Leporanta tulee Loviisaan. Olen ostanut sieltä 55 hehtaarin maa-alueen, ja sata hehtaaria merialuetta. Sinne aletaan suunnitella jotain samantapaista kuin täällä jo on.

Teksti ja kuva. Tapani Mansikkala

Pirskerin uusi isäntä

Reijo Wuorio osti parikymppisenä traktorikaivurin 1980, josta kasvoi Konevuori Oy. Myi yrityksen 2017 Terrawiselle ja satsasi perustamaan Hakevuori yhtiöön, joka nyt on Suomen suurimpia. Omistaa myös Tolkkisten kiinteistökehitys Oy:n jolla on teollisuuskiinteistöjä lisäksi Loviisassa ja Oulussa. Osti 2021 Teollisuusliitolta Metallirannan Loviisasta, josta tulee Loviisan uusi Leporanta. Viljelee poikansa kanssa suurehkoa sukulilaa. Satoaikana voi tavoittaa puhelimeen puimurin ohjaimista.

Emäsalossa rakentaminen rajoitettua

Emäsalossa et rakenna ihan miten haluat. Sitä säätelee Emäsalon - Hakasalons osayleiskaava, joka kertoo mitä saa tehdä. Myös Porvoon rakennusjärjestyksessä on rantarakentamista koskevia määräyksiä, etenkin rajoittavia. Muuten, aiotko kaataa mökkitontillasi puita? Lue ensin tämä juttu!

Osayleiskaava on kiinteistön ostamista tai rakentamista aikoville selkeä pohja siitä mitä saa tehdä. Se helpottaa myös lupapäätösten tekemistä, toteaa rakennustarkastaja **Joni Koskela**. Hän jatkaa Emäsalon asioita pitkään ratkoneen, 2022 eläköityneen, **Henning Johanssonin** työtä.

Uusia Pirskerin kaltaisia lomarakennusalueita ei ole näköpiirissä. Poikkeamislupien kyselyt ovat olleet muunlaisia, mm. käyttötarkoituksen muutoksia alueille joissa kaava ei ympärivuotista asumista salli. Loma-alueiden hakeminen on mutkikas prosessi. Rakennustarkastaja voi myöntää luvan jos esimerkiksi osayleiskaava sallii hakemuksen mukaisen rakentamisen. Mutta osayleiskaavaa laadittaessa niin rakennuspaikat kuin rakennusoikeudet on jo jaettu eikä uusia oikeuksia ole enää jaettavissa. Ei vaikka saarella on suuriakin rakentamattomia alueita.

Mahdolliset poikkeamislupahakemukset loma-asuntoalueiksi käsitellään ensin kaupunkisuunnitteluosastolla, ja sitten lautakunnassa. Missä ne todennäköisesti hylätään.

Osayleiskaavan lisäksi Emäsalossa sovelletaan Porvoon rakennusjärjestystä vuodelta 2007 jos osayleiskaavasta ei ratkaisua löydy. Siinäkin on rantarakentamista koskevia erityisiä sääntöjä mm. laiturin, venevajan, varaston, käymälän ja saunan osalta.

Emäsalon - Hakasalons osayleiskaava oli Suomen ensimmäinen EU- säännöksiin perustunut ranta-alueiden kaava. Emäsalossa tuohon aikaan asuneet muistavat prosessin. Jotkut hyvin kitkerinä. Sitä valmisteltaessa kiinteistöjen omistajat saivat tehdä muutosesityksiä. Jotkut hyväksyttiin, kaikkia ei. Eräitä ei edes oikeusprosessin jälkeen.

Näitä nyt rakennetaan

Selvin ero viimevuotiseen on, ettei pysyvän asunnon lupia ole nyt haettu. Viime vuonna niitä myönnettiin kaksi. Muutama loma-asunnon ja saunan lupa on nyt hyväksytty, kertoo rakennustarkastaja Koskela.

Toukokuun alussa Emäsalossa oli rakenteilla 13 taloa, joista muutamassa uusittiin vanhaa. Useimmat oli vireillä saaren pohjoispäässä.

Holsteininkujalla rakennettiin uutta omakotitaloa ja yhtä loma-asuntoa muutettiin pysyväksi asunnoksi, mikä on mahdollista kyläkeskuksissa. Kartanonttiellä oli aloitettu yksi lomarakennus ja toinen hanke oli vireillä. Siellä on vielä kolme tyhjää rakennuspaikkaa. Suomi-yhtiön rantakaava-alueella oli kaksi rakenteilla. Poukaman lähellä oli yksi loma-asunto rakenteilla. Orrbyssä omistaja oli uusimassa vanhaa rakennusta. Orrbylähdenttiellä rakennettiin lomamökkiä. Pirskerissä on kolme taloa rakennusvaiheessa. Bads-tukobbeninttiellä kiinteistöllä on vanha

rakennus purettu ja saatu lupa puunkaatoon uutta rakennusta varten.

Puunkaatoleta?

Se on varmaan monelle ihan outo asia. Se koskee rantakaava-alueita ja jos osayleiskaavassa niin määrätään. Tietyillä alueilla alueen nykyistä ympäristökuvaa ei saa muuttaa tai alue on luonnonsuojelulla suojeltu. Tätä koskevia säännöksiä löytyy myös niin Porvoon rakennusjärjestyksestä kuin maankäyttö- ja rakennuslaista. Metsänhoitoalueita tämä ei koske. Rantakaava-alueilla tarvitaan rakennustarkastajan suullinen lupa enintään viiden puun kaatamiseen. Osayleiskaava-alueilla 5 – 15 puuta saa kaataa myös suullisella luvalla. Yli 15 puuta vaatii lupapäätöksen, mikä on Porvoon tarkennus lain tulkin-taan.

- Tässä ollaan tarkkoja ettei puun kaadolla tarpeettomasti vaikuteta maisemaan, sanoo rakennustarkastaja Koskela.

Porvoon rakennusjärjestys (kohta 3.2) säätelee rakentamisen sopeuttamista ympäristöön ja luontoarvojen säilyttämistä. Rakennustarkastajalta kannattaa kysyä tarvittaessa lisää, Koskela muistuttaa.

Pirskerin ja Suomi-Yhtiön alueiden kaavat periytyvät ajalta ennen osayleiskaavaa. Näiden lisäksi on seitsemän muuta rantakaava-aluetta, joista kaksi on osayleiskaavan jälkeen tehty.

TAPANI MANSIKKALA

Mitä tekee Porvoon Saariston Vesihuoltolaitos?

Viisi kysymystä koskien Porvoon Saariston Vesihuoltolaitoksen osuuskuntaa - vastaamassa on osuuskunnan asiamies Johan Nyholm. (Teksti: Kaarina Sinerkari)

1. Porvoon vesi eli kaupungin vesilaitos toimittaa veden emäsalolaisille. Mihin Porvoon saariston vesihuoltolaitos-osuuskuntaa vielä tarvitaan?

Vesiosuuskuntaa tarvitaan ja on tarvittu siihen, että saamme hyvälaatuista vettä ja saadaan se vielä poisikin likaisena, vaikka ollaan ulkosaaristossa. Siitä kannattaa nostaa hattua!

Emäsalossa Porvoon vesi on vastannut runkolinjan ylläpidosta keväästä 2016 lähtien. Kaikki sivuhaarat omistaa vesiosuuskunta edelleen ja ne ovat osuuskunnan hoidossa kiinteistöjen liitospisteisiin ja viemäriiliitoksiin asti. Ilman vesiosuuskuntaa sivuhaaroja ei pitäisi kunnossa

kukaan.

2. Millaisia töitä ja kuinka paljon vesiosuuskunnalla on ollut?

Ylläpito työllistää aika vähän, mutta kun jotain menee rikki, osuuskunta korjaa. Korjaukset vaihtelevat, yleensä ne ovat olleet pieniä, esimerkiksi viemäritukoksia jne. Onneksi suurilta korjauksilta on toistaiseksi välttytty.

3. Riittävätkö rahat korjauksiin?

Toistaiseksi näyttää siltä, että 100 euron vuosittainen jäsenmaksu riittää.

4. Vesiosuuskunnalla oli aikanaan noin 430 jäsentä, kuinka moni on edelleen mukana?

Melkein kaikki ovat pysyneet mukana.

Muutamia sellaisia jäi pois, joiden kiinteistön pystyi liittämään lähes suoraan runkovesilinjaan. Mutta useita uusia on liittynyt sitä mukaa kun rakennetaan osuuskunnan alueella.

5. Miltä vesiosuuskunnan tulevaisuus näyttää?

Hyvä, että jäi olemaan. Ilman osuuskuntaa sivuhaarojen mahdolliset putkirikot pitäisi korjata ja maksaa kiinteistönomistajien kesken. Vesiosuuskunnan jäsenyyden on halpa vakuutus vahinkoja vastaan.

Lisää tietoa: Porvoon vesi, Saariston vesihuoltopalvelut ja Johan Nyholm, puh. 010 256 3175.

Kun Aina Topelius Emäsaloon tuli

Aina Topelius-Nyberg, Meriniemen Ison Talon emäntä, oli aikansa merkittävä vaikuttaja Emäsalossa. Hän kokosi seudun naiset säätyyn katsomatta yhteisiin tapaamisiin luokseen. Hänen aloitteestaan mm. perustettiin Emäsalon kappeliyhdistys, minkä tuloksena Vaarlahden kylässä on kappeli emäsalolaisten käytössä. Satamäärin hänen jälkeläisiään asuu nyt Meriniemen ja Estamsuddenin alueella, enimmäkseen kesäasukkaina. Meriniemen rakennushanke oli aikanaan poikkeuksellinen ja vähän kiisteltykin tapahtuma.

Tuohon aikaan herrasväenkin perheet olivat usein monilapsisia. Näin myös Aina Topeliuksen perheessä. Zacharias Topeliuksen tytär Aina Sofia, syntynyt 1846, oli perheen vanhin lapsi. Ainan sisaret olivat Toini (s. 1854) ja Eva (s. 1855). Hänellä oli kaksi muutakin sisarusta, Mikael ja Rosa. He kuitenkin menehtyivät jo nuorella iällä.

Aina Topelius avioitui 1887 Berndt Axel Nybergin kanssa, s. 1840. Aina sai kymmenen lasta (siis ZT:n lapsenlapsia, muita lapsenlapsia ei ollut). Kaksi kuoli vastasyntyneinä.

Näin syntyi viisi sukuhaaraa jälkeläisneen: Nuorivaara, Stenbäck, Kuoppamäki, Nyberg (Bertel) ja Nyberg (Paul). Kolmen lapsen sukuhaaralla ei ole jälkeläisiä, ne ovat Nyberg (Zacharias), Pajula ja Boldt.

Ainan pojista Bertel Nyberg taas oli yksi Pelastakaa Lapset -järjestön perustajista, ja sen ensimmäinen toimitusjohtaja eläköitymiseensä asti. Paul Nyberg oli tunnettu historioitsija ja kirjailija.

Ensin Koivuniemi

Zachris (kuten hän itse kirjoitti) Topeliuksen perheelle ostettiin 1879 Sipoon Östersundomista Koivuniemen tila, jotta perheenpää saisi maaseudun rauhassa keskittyä kirjailijan työhönsä. Täällä myös Aina ja Berndt saivat perheensä käyttöön pienen mökin, jossa asuivat lapsineen kesät. Ja isoisä ZT sai kokea lapsenlastensa kanssa kalastamisen riemut.

Berndt Axel oli matematiikan lehtori Borgå Lyceumissa, ja hän halusi asua lähellä Porvoota. Siksi hankittiin purjevene, norjalaisen Colin Archerin suunnittelema, jonka nimeksi tuli Tuulivei. Sillä purjehdittiin innokkaasti saaristossa. Elokuussa 1890 (28.8) perheen piti purjehtia talveksi Porvooseen. He joutuivat keskellä Löparön selkää hurjaan, paljon tuhoa aiheuttaneeseen, eteläiseen ns. Elokuunmyrskyyn. Tuulen nopeudeksi mitattiin Helsingissä yli 57 m/s, minkä jälkeen tuulimittari särkyi. Berndt perheineen ja marjapurkkeineen pelastautui Svartbäckin korkean Storuddenin taakse. Vene ajettiin hiekkarannalle, missä vene jäi kallelleen. Kaikki pelastuivat, mitään ei rikkoutunut

paitsi purje joka repeytyi. Tämän jälkeen veneen nimi sai olla pelkkä Tuuli!

Asuminen Koivuniemessä ei ollut Nybergeille oikein mieluista, koska se oli sisäsaaristossa, jossa ei ollut lainkaan rantakallioita. Etsittiin sellaista paikkaa saaristosta oman tuvan rakentamiseen. Berndt Axel sai vinkin toiselta purjehtijalta. Eräänä kauniina ja tyynenä toukokuun päivänä 1897 Berndt souti kahden poikansa kanssa Pellingistä Emäsalon eteläkärjen ympäri, ja sieltä avautui näkyviin Utholmenin niemi upeine kalliorantoineen ja vielä venesatamaksi erinomainen Utvikenin lahti.

Saari joka on niemi

Zachris Topelius kuoli maaliskuussa 1898, ja Koivuniemi päätettiin myydä. Omaisuus jaettiin sisarusten kesken. Heinäkuussa Aina ja joukko muita purjehti Tuulilla Utholmenille. Aina ihastui tähän saareen, josta maannousun jälkeen oli jo tullut niemi.

Kesän lopulla elokuussa 1898 Utholmen ostettiin Knutsin tilalta 3 500 markalla, mikä vastasi Berndtin vuoden palkkaa. Aluksi rahat saatiin kustantaja Bonnierilta Zachris Topeliuksen teosten julkaisupalkkioina. Koivuniemi myytiin seuraavana vuonna, ja Ainan perintörahat investoitiin seuraavana talvena rakennustöihin Utholmenissa, joka sai nyt topeliaanisemman nimen, Havsudden, suomeksi Meriniemi.

Monet tuttavat ja muu suku moittivat, että Aina tuhlassi perintörahansa, kun perusti tilan kallioiden ja kivien lomaan. "Eihän sieltä saa edes mitään korkoja." Mutta hän ja Berndt olivat asiasta yhtä mieltä. Lapset olivat heidän korkonsa, ja paikka oli heitä varten. Berndt vitsaili olevansa nyt "stenrik" (suomeksi, upporikas).

Iso rakennushanke

Rakentaminen alkoi heti kun kauppa oli tehty. Piirustukset teki nopeasti kirkkoarkkitehti Josef Stenbäck. Kivityöt aloitettiin heti elokuussa 1898, ja marraskuussa höyrylaiva "Hoppet" toi ison lastin rakennustarpeita. Työläisiä varten pystytettiin asumus. Tehtiin myös paja sillä Berndt Axel oli nuorena käynyt sepän opissa, ja

halusi itse takoa nauvoja ja muuta tarpeellista. Parikymmentä miestä teki kivitöitä, mm. suuren kivilaiturin ja kahden talon kivistä, jotka ovat edelleenkin nähtävissä. Nelisenkymmentä rakennusmiestä oli myös rakennustöissä.

Hirret kaadettiin Epoossa sillä Borgå Lyceumin lehtoreilla oli oikeus saada sieltä tukkipuuta. Tammi-helmikuussa 1899 ajettiin 20 asteen pakkasessa 3000 tukkia hevoskaravaaneissa jäitä myöten niemelle. Maanteitä ei silloin vielä ollut. Kuggenin salmessa meni parhaimmillaan 40 hevoskuormaa peräkkäin.

Maaliskuussa 1899 rakennettiin joka puolella, ja Koivuniemestä peritty Putte-hevonen oli kovassa työssä. Rakennettiin kaksi huvilaa, yksi iso päärakennus ja toinen pienempi, joka valmistui ensin kesäkuussa 1899. Siinä perhe ja heidän ystävänsä, kaikkiaan 19 henkilöä, asuivat ensin.

Häät uhkaa kriisiytyä

Koivuniemi tyhjennettiin, ja huonekalut ja muuta irtaimistoa kuljettiin höyrylaivalla Meriniemelle. Pestattiin työväkeä taloon, hankittiin lisää hevosia, lemmiä ja kanoja. Päärakennuksen oli suunniteltu valmistuvan elokuussa 1899. Silloin

Iso Talo v. 1920

Anna-tyttären oli määrä avioitua Lauri Kuoppamäen kanssa. Mutta aikataulu uhkasi kriisiytyä töiden viivästymisen vuoksi. Apuun riensi porvooolainen kustantaja Werner Söderström. Hän lähetti höyrylaiva Runebergilla 145 työläistä viimeistelmään talon rakennustyöt.

Häät pidettiin ajallaan, ja vieraita oli paljon. Talo valmistui siis vuodessa asuin-kuntoon. Kyse ei ollut vain suuresta talosta, vaan kartanosta. Berndt ja Aino halusivat

vat kutsua sitä maalauskartanoksi.

Ainalle ja Berndtille usko oli tärkeää, samoin lapsille. Kun Zacharias-poika kuoli 1905 pudottuaan purjelaiva Reginan mastosta, jossa hän työskenteli matruusina, hänet haudattiin Meriniemelle. Maa vihittiin Keisarillisen Senaatin luvalla hautuumaaksi, ja se on yksi harvoista yksityisistä hautuumaista. Siitä huolehtii tätä varten perustettu säätiö. Suvun jäsenten haudat lisääntyvät kaiken aikaa.

Porvoosta työmaalle vaikka kävellen

Berndtillä oli lehtorintyö Borgå Lyceumissa ja tuli eri tavoin rakennuspaikalle kun oli vapaata aikaa. Soutaen, kävellen, hevosella ja reellä, hiihtäen. Kesät olivat kiireisiä kun Berndtillä oli vapaata kou-

lutyöstä. Aina itse muutti Meriniemelle emännäksi ja hoiti talouden. Porvoon asunto myytiin 1914 kun Berndt jäi eläkkeelle. Porvoossa oli asuttu 40 vuotta.

Berndt oli 59-vuotias ja Aina 53 kun he hankkivat Meriniemen. Yhteiset matkat niemelle tehtiin aluksi Tuulilla purjehtien. Myöhemmin useilla muilla purjeveneillä kun Tuuli myytiin 1915. Muuten 1900-luvun alkupuolella kuljettiin höyrylaivoilla. Mm. höyrylaiva Lovisa poikkesi Edesvikin laivalaiturissa. Sillä matka Helsinkiin oli helppo. Moottoriveneitä mainitaan jo 1901, ja ne kävivät tavallisemmiksi 1910. Erittäin tärkeä tekninen uudistus oli kun Berndt onnistui järjestämään Meriniemelle puhelinlinjan.

Se tuli hyvin ahkeraan käyttöön. Sukulaisten, ystävien ja tuttavien ja myös vieraiden vierailu oli hyvin vilkasta. Kävijöitä

saattoi olla 10 - 20, jotka usein jäivät myös yöksi.

Meriniemellä kirjoitettiin paljon, kirjoja ja päiväkirjoja. Ainan päiväkirjoista voidaan seurata Meriniemen elämää. Hän kirjoitti joka päivä 1863 – 1916 isänsä periaatteella ”ei päivää ilman riviä”.

Hän lopetti kirjoittamisen muutama päivä ennen kuolemaansa Meriniemellä 16. joulukuuta 1916. Hän oli juuri täyttänyt 70 vasta 5. lokakuuta. Berndt Axel jatkoi muistiinpanojaan, ja muutti pois 1920. Hän kuoli 84 vuoden ikäisenä 1924.

Teksti: Bebbe Nyberg, esitelmä 27.7.2021 Midgårdissa.

In Memoriam

Thure Malmberg

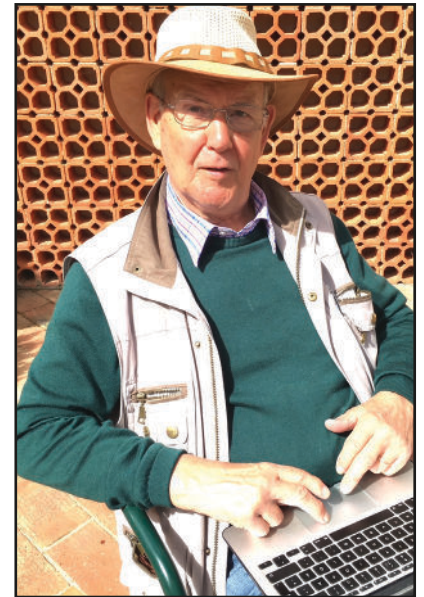
Journalisti ja venetutkija Thure Malmberg menehtyi 84 vuoden ikäisenä covid-19 taudin jälkeen 20. marraskuuta 2022. Hänellä oli vapaa-ajan asunto Nord-Fågelvikissa. Hän tuli Emäsaloon jo 1950-luvulla Gunilla (Ninna) Dahlbergin ansiosta, josta tuli hänen puolisonsa 1960.

Elämänuransa Thure suoritti Hufvudstadsbladetissa mm. monivuotisena toimituspäällikkönä. Osaavana ja monipuolisena kirjoittajana hän julkaisi yksin tai yhdessä toisten kirjoittajien kanssa joukon teoksia, jotka käsittelivät enimäkseen merenkulkua tai varustamotoi-

mintaa. Molempien Emsalöboken-teosten julkaisuun 1990-luvulla hänellä on ratkaiseva osuus, kun hän toimitti suuren osan kirjojen tekstistä. Tämän lisäksi hän oli Skärgård-lehden monivuotinen toimittaja.

Viimeisinä vuosinaan Thure järjesti, että hänen merihistoriallinen arkistonsa siirtyi Åbo Akademin Merihistoriallisen laitoksen hallintaan, kun taas suurin osa hänen laajasta kirjastostaan lahjoitettiin Kristiinankaupungin Merimuseolle.

BERTEL ROSENSTRÖM

Thure Portugalissa 2021. Kuva: Ninna

Bo Jakobsson

Merikapteeni Bo Jakobsson kuoli Vaarlahdessa 6. helmikuuta 2023 sairauskoh-
taukseen 84 vuoden ikäisenä.

Hän oli syntymään Korppoon Ahvensaarelta. Hänestä tuli emäsalolainen avioiduttuaan Ebba Rosenströmin kanssa, joka oli kotoisin Emäsalon Hamnkilistä. He asuivat coronaepidemian jälkeen Vaarlahden Vattugårdstrandissa.

Bo oli nuorin maineikkaista Ahven-
saaren merikapteeniveljeksistä, joista molemmat vanhemmat, kaksoset Sune ja Stig, kuolivat jo muutama vuosi sitten. Sisaruksista on jäljellä enää yksi. Nuorin

sisar menehtyi Thaimaan tsunamikatastrofissa 2004. Hän on ainoa täysi-ikäinen suomalainen, jonka jäännöksiä ei ole löydetty.

Bo Jakobsson oli monivuotinen Emäsalon Kyläyhdistyksen hallituksen jäsen.

BERTEL ROSENSTRÖM

Ebba ja Bo Jakobsson kesäasunnollaan Emäsalossa. Kuva: yksityinen

Röntgenkuvausta m/s Gullkronanilla 1950- luvulla

Paita pois ja kaappiin, sanoi kippari!

- Olin 13-vuotias ja minusta Gullkronanin kippari oli aika tyly. Hän myös hoiti röntgenkonetta, kertoo **Ebba Jakobsson**, kotoisin Emäsalon Vaarlahdesta. Hänet röntgenkuvattiin m/s Gullkrona- aluksella kesällä 1955.

Ebba Jakobsson muistelee, että kippari olisi ollut **Ferdinand Sjöström** Kökarista. Vaikka herkün teinitytön ja kipparin kohtaaminen oli kolhonlainen, niin hänen miehellään **Bo Jakobssonilla** on toisenlaiset muistot:

- Sjöström oli mukava ja hauska mies, joka tuns saariston, hän sanoo.

Ebba Jakobsson, synt. Rosenström, oli pyöräillyt kymmenen kilometriä kotoaan saaren eteläpäästä, Vaarlahdesta, päästäkseen keuhkokuvaukseen Orrbyhyn. Sen ajan suurta kansantautia, tuberkuloosia, etsittiin röntgenkuvauksilla mm. m/s Gullkrona- aluksella.

- Kesti kolme varttia ajaa pyörällä Orrbyn laivalaiturille, jossa Alice Nyman saaren keskiosasta, Bengtsbystä, jo odotti vuoroaan. Olimme ainoat asiakkaat. Suuret massakuvaukset hoidettiin Porvoossa. Saariston laiturit olivat vain täydennystä.

- Olin oppinut ajamaan pyörällä kuu-

sivuotiaana, joten ei se mikään ongelma ollut, mutta kotimatka ja kuvaus niin meidän siihen kuitenkin useita tunteja, hän sanoo.

Ebba Jakobssonilla on nyt miehensä Bon kanssa kakkosasunto Vaarlahden Vattugårdstrandilla, lähellä lapsuudenkotiä, missä hänen tyttärensä nyt asuu perheineen. Talvella Ebba ja Bo ovat asuneet Töölössä, Helsingissä, mutta pandemian jälkeen Emäsalosta on tullut heidän asuinpaikkansa.

Kaipaen Helsinkiä, sanoo Ebba, mutta Bo viihtyy parhaiten Emäsalossa.

sionomiksi ja journalistiksi. Minkä jälkeen hän työskenteli pitkään mm. Kelassa. Bo jatkoi merille, ja valmistui merikapteeniksi Turussa. Hän teki pitkän uran AL:n, Boren ja FÅA:n palveluksessa.

Jos Orrbyn laiturilla oli hiljaista, kun Ebba siellä kuvattiin, niin sitä enemmän oli väkeä Norrskatalla, kun Bo oli lapsi. 1960- luvulla siellä asui paljon väkeä, koska Paraisten kalkilla oli siellä lähellä kaivos. Se tiesi pitkiä jonoja tutkimuksiin m/s Gullkronalle, Bo kertoo. Sitä edeltäneestä pienemmästä Lyckoslanten-aluksesta hänellä ei ole muistikuvia, mutta Gullkronalla hän kävi mo-
neen kertaan. Komea kuva aluksesta vuodelta 1957 onkin liimattuna perheen kuva-albumiin.

Teksti: Thure Malmberg.
Julkaistu aiemmin Skär-
gård-lehdessä syksyllä
2020.

M/s Guldkrona på besök i klubb

Kvartsia etsitään
Emäsalossa!
Tutustu asiaan Kyläyh-
distyksen kotisivuilla.
emsalo.fi/ajan-kohtaista

Myös Bo on synt. saaristolainen, Korppoon Ahvensaarelta. Pariskunta tapasi toisensa opintojen aikaan 1960- luvulla, kun Ebba opiskeli Helsingissä so-

Gullkrona kuvattu Klubb-laiturilla Ahven-
saarella 1957 Bo Jacobssonin uudella ka-
meralla.

Neste - tuntematon naapuri?

Emäsalon naapurina Kilpilahdessa sijaitsee Suomen suurin yritys Neste. Tänä vuonna Emäsalon Kyläyhdistyksen retkellä pääsemme bussikierrokselle Nesteen alueelle ja kuulemme, mitä Neste suunnittelee, kun raakaöljyn jalostaminen loppuu 2030-luvulla.

Merkitse kalenteriin keskiviikkona 23.8.2023 klo 16. ja tule mukaan. Lisätietoa ilmoittautumisesta kesäkuussa. Katso: www.emsalo.fi/ajankohtaista tai Emsalö Facebook.

Julkaisija: Emäsalon Kyläyhdistys ry.

Toimitus: Bebbe Nyberg ja Tapani Mansikkala

Layout: Bebbe Nyberg. Suomennokset Tapani Mansikkala.

Taitto: Jari Nenonen, Skandinavia Offset 2023

LÄMPIMÄT KIITOKSET
PER SPAKIN SÄÄTIÖLLE,
JOKA ON
MAHDOLLISTANUT
EMÄSALOLEDEN
JULKAISEMISEN